

PÕLLUMAJANDUSMINISTEERIUM

EESTI KALANDUSE STRATEEGIA 2014-2020 ETTEVALMISTAV EKSPERTKOMISJON

PROTOKOLL

Tallinn

05.september 2012 nr 7.2-24/6

Algus kell 14.00, lõpp kell 17.00

Juhatas: Toomas Kevvai

Protokollis: Liis Reinma, Margus Ljubimov

Võtsid osa: Toomas Kevvai, Karel Lember, Valdur Noormägi, Juhani Papp, Urmas Pirk, Ain Soome, Esta Tamm (Arne Taggo asendaja), Endrik Tõnsberg, Hannes Ulmas, Priit Saksing, Tiiu Kupp

Puudusid: Ain Järvalt, Ahto Järvik, Ants Kikas, Kersti Kõiv, Maret Merisaar, Kalle Liebert, Toomas Saat, Eedi Sepp, Ivar Sikk, Toomas Tamme, Mart Undrest

Kutsutud: Keskkonnaministeerium – Kunnar Klaas, Herki Tuus, Põllumajandusministeerium – Eduard Koitmaa, Sirli Nellis, Reili Kivilo, Eve Külmallik, JAPS AS – Arved Soovik, Kalameister – Aivo Kalve

Päevakord:

1. Ranna- ja sisevete kalanduse SWOT analüüs
2. Harrastuskalapüügi SWOT analüüs

Sissejuhatus

Toomas Kevvai selgitab sissejuhatuseks koosoleku eesmärki, milleks on Kalanduse Strateegia 2014-2020 jaoks ranna- ja sisevete kalanduse ja harrastuskalapüügi SWOT analüüside koostamine. Koosolekul valmivad SWOT analüüsid kajastatakse Kalanduse Strateegilises dokumendis eraldi peatükkide all ning SWOT analüüside põhjal töötatakse koos sektoriga välja kalanduse arenguvajadused ja leitakse instrumendid, mille abil need praktikas ellu viiakse.

Koosolekul moodustatakse üks töögrupp, kes analüüsib, koostab ja vajadusel täiendab ranna- ja sisevete kalanduse SWOT analüüsi ja harrastuskalapüügi SWOT analüüsi. Ranna- ja sisevete kalanduse esimene SWOT analüüs valmis tegevusgruppide poolt 10.07-11.07.2012 Kalandusvõrgustiku suveseminaril Pidula Forelli puhkekülas

Saaremaal, kus moodustati töörühmad „maailmakohviku“ meetodil. Valminud SWOT analüüs on käesoleva koosoleku alusdokumendiks. Harrastuskalapüügi SWOT analüüsi koostamisel kuulati kehtiva harrastuskalapüügi arengukava 2010-2013 (perspektiiviga kuni 2018) Harrastuskalapüügi sektori ja administratsiooni SWOT analüüsi. Iga SWOT-i osa kuulati enim läbi ning seejärel toimus arutelu. Analüüsi tulemused koondatakse ministeeriumi ametnike poolt, seejärel kooskõlastatakse sektori esindajatega.

Arutelu

Töögrupi arutelu tulemusena valmisid järgmised SWOT analüüsid:

1. Ranna- ja siseveete kalanduse SWOT analüüs

Tugevused:

- 1) Geograafiline asukoht (pikk rannajoon ja siseveed) ja soodsad looduslikud tingimused sh kalavaru olemasolu, lossimiskohtade ja püügipiirkondade lähedus;
- 2) Traditsioonilised oskused;
- 3) Koostöö valmidus piirkondade tasandil. Tekkinud ja toimivad piirkondlikud tegevusgrupid;
- 4) Turunõudluse, -potentsiaali olemasolu: kala kui toiduaine, turismiteenused ja muud sinna juurde kuuluvad teenused ja tooted;
- 5) Tänapäevaks tekkinud edulood ja koondunud kalurkond;
- 6) Toetuste kasutamise võimalus ja kasutamise oskus;
- 7) Olemasolev ja tänu toetustele paranenud infrastruktuur (sadamad, lossimis-kohad, laevastik) ja püügivarustus;
- 8) Esmaste kogemuste olemasolu lisandväärtuse andmisel toorainele;
- 9) Piirkondlik väljakujunenud teadmusbasis.

Nõrkused:

- 1) Veekogude füüsiline kvaliteet (kalateede tõkked, tammid);
- 2) Osade majanduslikult oluliste kalavarude jätkuv madalseis;
- 3) Madal tulusus, kalurite madal investeerimisvõimekus;
- 4) Sadamate taristu arendamiseks finantsvahendite nappus (nt sadamate vähene multifunktsionaalsus, kehvad olukorras juurdepääsuteed);
- 5) Noorte raskendatud võimalused sektorisse sisenemiseks;
- 6) Amortiseerunud laevastik, väheselektiivsed püügivahendid;
- 7) Püügi suur hooajalisus.

Ohud:

- 1) Ebaseadusliku kalapüügi suurenemine;
- 2) Administratiivse koormuse kasv;
- 3) Kalatoiduliste liikide ebaproportsionaalne suurenemine (kormoranid, hülged), mis vähendab majanduslikult olulisi kalavarusid;
- 4) Võõrliikide suurenemine ja mõju kohalikele liikidele;
- 5) Keskkonnaseisundi halvenemine inimtegevuse tagajärjel.

Võimalused:

- 1) Täiendav panustamine mitmekesistamisse, sh püügihooajalisuse suurendamine;

- 2) Innovaatiline kalatöötlemine, sh tehnoloogiad tootmises, alternatiivse energia kasutamine;
- 3) Koelmute taastamine, koelmutele ja elupaikadele ligipääsu tagamine;
- 4) Majanduslikult põhjendatud juhtudel kalade ettekasvatamine;
- 5) Biomanipulatsioon põhjendatud juhtudel;
- 6) Teadusseire, rakendusuringute, teadlastega koostöö suurendamine sh kalavarude täiendav hindamine;
- 7) Teadlikkuse tõstmine, koolituste suurendamine sh noorte ja hõimlaste kaasamine koolitustegevustesse, majandus- ja ettevõtlusalased koolitused jms;
- 8) Otse- ja ühisturustuse arendamine, turundustegevuste suurendamine ja mitmekesistamine sh ühisturundus, internetiturundus, nišiturgude arendamine;
- 9) Koostöö soodustamine piirkondade tasandil ja piirkondade vahel;
- 10) Olemasoleva infrastruktuuri ära kasutamine, sadamate arendamise jätkamine (polüfunktsionaalsete sadamate arendamine, lautrikohtade parendamine);
- 11) Erinevate programmide, fondide suurem integreerimine viimaks ellu terviklikke projektilahendusi, EL vahendite igakülgne ära kasutamine;
- 12) Kaluri elukutse, kala populariseerimine läbi meedia;
- 13) Lisandväärtuse andmine toorainele, kala väärindamine;
- 14) Täiendav kontrolli tugevdamine röövpüüdjate üle;
- 15) Sildfinantseerimisvõimaluste suurendamine.

2. Harrastuskalapüügi SWOT analüüs

Kuulati:

Tugevused:

- 1) Suhteliselt hea geograafiline asend ja looduslikud tingimused mitmekesiseks harrastuslikuks kalapüügiks nii suvel kui talvel;
- 2) Harrastuspüügiks sobivate ning produktiivsete veekogude rohkus;
- 3) Harrastuskalastajatele huvipakkuvate kalaliikide esindatus kalastikus; harrastusliku kalapüügi laialdane levik ja kättesaadavus, nn „igäihe õigus“;
- 4) Harrastuskalastust kui säästlikku kalavarude majandamist soosivad õigusaktid;
- 5) Harrastuspüügivõimaluste pidev suurenemine kutselise kalapüügi optimeerimise ja vähenemise tõttu;
- 6) Kala püüdmise ja söömise traditsiooni olemasolu; lihtne kalapüügiõiguse saamise ja tasu maksmise kord;
- 7) Madal püügiõiguse tasu ja soodustused õpilastele, pensionäridele ja puuetega inimestele;
- 8) Innovaatiliste lahenduste juurutamine harrastuspüügil (mobiilimakse);
- 9) Harrastuspüügil kasutada lubatud vahendite ja püügiviiside mitmekesisus;
- 10) Elanikkonna kasvav huvi vaba aja veetmiseks looduses;
- 11) Keskkonnaministeeriumi pikaajalised kogemused ja järjepidevus keskkonnasäästliku kalanduse majandamisel ja teaduspõhisel haldamisel.

Ettepanekud:

Ain Soome- Vaadata teemad punktide kaupa läbi ning kommenteerida, seejärel pakkuda uusi lahendusi.

Valdur Noormägi- Saatke ekspertgrupi liikmetele SWOT-id laiali, kes soovib saab täiendada.

VN- Võtta välja tugevuste alt harrastuspüügivõimaluste pidev suurenemine kutselise kalapüügi optimeerimise ja vähenemise tõttu ja Keskkonnaministeeriumi pikaajalised kogemused ja järjepidevus keskkonnasäästliku kalanduse majandamisel ja teaduspõhisel haldamisel.

Küsimused:

Urmas Pirk: Küsimus punktide: 4, 5 ja 11. Kas Harrastuskalapüük on säästlik?

Vastused küsimustele:

AS: Punkt nelja puhul on mõeldud, et harrastuskalapüügil püütud kalade müük ja kokkuost on keelatud ja peab soosima säästvate arengut, kas seda täidetakse on eraldi küsimus.

Herki Tuus: Soositakse aktiivseid ja säästlikke püügivahendeid, nakkevõrgu püügitasu on kõrgem, kui õngepüügi tasu.

HT: Punkt 5 puhul on mõeldud, et eelkõige sisevetes on kutselist kalapüüki vähendatud ning selle arvelt harrastuskalapüük suurenenud.

Sõnavõttud:

Endrik Tõnsberg: Harrastuskalapüügi üks tugevusi on see, et sellega võib tegeleda igauks lapsest- raugani.

Kuulati:

Nõrkused:

- 1) Püügikoormusest ja looduslikest tingimustest lähtuv kalavaru seis ebastabiilsus;
- 2) Piirkonniti kutselise püügi liialt suur intensiivsus ning samade liikide püük harrastuspüügiga ühiskasutuses olevatel veekogudel;
- 3) Harrastuspüügi kasutamine elatusallikana;
- 4) Harrastuskalapüügi õigusaktide keerukus ja erisuste rohkus;
- 5) Kalastajatele mõeldud infrastruktuuri vähesus (paadislipid, parklad, juurdepääsud jne);
- 6) Ebapiisav ülevaade harrastuspüügi saakidest (harrastuspüügiõiguse alusel) ja püüdjatest;
- 7) Kalastusalase info hajutatuse; kalapüügi rikkumiste suur arv;
- 8) Keerukas kalastuskaartide andmise kord ja püügikorraldus looduskaitsealadel;
- 9) Prioriteetide ja pikaajalise tegevuskava puudumine sektori edasiarendamiseks; harrastuskalastajate vähene organiseeritus ja seetõttu nõrk esindatus otsustusprotsessides;
- 10) Kalaturismi vähene areng; raskendatud ligipääs veekogudele

Ettepanekud:

UP- Võtta välja punkt 2 ning punkt kolm peaks olema pigem ohtude all.

AS- Panna punkt 6 nõrkuste alt võimalustesse, ülevaate parandamine harrastuspüügi saakidest (harrastuspüügiõiguse alusel) ja püüdjatest.

AS- Välja võtta prioriteetide ja pikaajalise tegevuskava puudumine sektori edasiarendamiseks.

Küsimused:

Toomas Kevvai- Kas 1. peaks olema harrastuskalapüügi all. Kas saak on harrastajale oluline?

Esta Tamm- Mida on mõeldud, raskendatud ligipääsuga veekogudele?

Vastused küsimustele:

Endrik Tõnsberg - Kalal käiakse ikka kala pärast, ka varustusele kulub raha.

Merje Frey- Ootame Ekspertgrupi kommentaarid ära ja vaatame siis

Endrik Tõnsberg - Maaomanikud on blokeerinud kallasrajad

MF- Saame kirjelduse käigus täpsemalt defineerida

Kuulati:

Võimalused:

- 1) Kalavarude suurendamine läbi kalade kudealade taastamise (rändetakistuste likvideerimine ja uute kudealade loomine);
- 2) Infrastruktuurirajatiste (paadislipid, prügikastid, parklad, infotulbad, ööbimiskohad, lõkkeplatsid, paadilaenutused) arendamine populaarsetes kalastuskohtades;
- 3) Kalade asustamine;
- 4) Kalavarude jätkusuutlikkuse tagamine optimaalse kasutamise ja röövpüügi üle kontrolli tõhustamise kaudu;
- 5) Harrastuskalapüügi alase õigusruumi lihtsustamine; kalastusklubide kaasamine veekogudel kalavarude majandamisse ja järelevalvesse;
- 6) Kalastajate teadlikkuse tõstmine keskkonnasäästliku kalapüügi alal; harrastuskalastuse populariseerimine noorte hulgas;
- 7) Kalandusturismi arendamine.

Sõnavõttud:

HT- Punkt ühe all on mõeldud puhtalt asustamist, mitte *put and take*.

Küsimused:

UP- Kes rahastab prügikastide tühjendamist, KIK?

Esta Tamm- Kas kaluritele ka koolitusi tehakse?

UP- Kas sellist võimalust pole, et avada eripüügivõimalusi, näiteks allveepüük?

UP- Kas tuleks piirata harrastuskalapüügi püütavaid maksimaalseid kalakoguseid?

Vastused:

HT- Jah KIK rahastab.

AS- Tulu mis saadakse harrastuskalapüügi õiguse müügist, sellega kaetakse kõik eemärgid, mis arengukavas, ka prügikastide tühjendamine.

VN- Koolitused on võimaluste all juba sees punkt 6 all.

Endrik Tõnsberg- Kalastaja ajakiri, erinevad saated, tehakse ka koolitusi

HT- Teadlikkuse tõstmisel panustatakse eelkõige noortele.

HT- Lõhejõgedel piiratakse maksimaalseid kalakoguseid, maksimaalselt kaks kala

AS- Piiramise teemat on arutatud, aga argumendid pole olnud piisavad. Keskkonnaministeerium räägib selle teema huvigruppidega läbi, millised on alused ning millised on piirangud.

Kuulati:

Ohud:

- 1) Kalavarude vähenemine rööv- ja ülepüügi või keskkonnatingimuste halvenemise tõttu;

- 2) Kutseliste kalurite ja harrastuspüüdjate huvide konflikt püügivõimaluste jaotamisel;
- 3) Harrastuspüügil püütud kala müük ja kokkuost; harrastuskalapüügi põhjendamatu piiramine looduskaitsealadel;
- 4) Harrastuskalapüügisektori arenguks vajalike meetmete finantseerimise puudulikkus;
- 5) Kalatoiduliste lindude ja mereimetajate arvukuse kasv ning võõrliikide levik.

Ettepanekud:

Esta Tamm– Punkt kahes asendada püügivõimaluste jaotumisel – püügiressursi kasutamisel.

AS- Kolmandast punktist eemaldada harrastuskalapüügi põhjendamatu piiramine looduskaitsealadel.

VN- Teha projekt, mille raames tehakse voldikuid harrastuskalurite teadlikkuse tõstmise kohta.

Küsimused:

UP- Erinevalt kutselistest ei pea harrastuskalurid, kes püüavad võrguga omama II astme kutsetunnistus, võiks kutsetunnistust üldse mitte nõuda?

Vastused:

HT- Ükski kutseline kalur pole oma loast ilma jäänud, kuna pole saanud kutsetunnistus, minu seisukoht on, et pole mõtet nõuda.

Sõnavõttud:

MF- Harrastuskalapüügi eemärk on populariseerida, arendada ja mitmekesistada harrastuskalapüüki ja kalaturismi ning sellele teenuseid pakkuvaid majandusharusid.

Otsustati:

2.1 Otsustati, et arutelu käigus valminud ning koos ekspertgrupi poolsete ettepanekutega SWOT saadetakse ekspertgrupi liikmetele täiendavaks kommenteerimiseks laiali.

Ekspertgrupi poolt arutelu käigus valminud SWOT analüüs

Tugevused:

- 1) suhteliselt hea geograafiline asend ja looduslikud tingimused mitmekesiseks harrastuslikuks kalapüügiks nii suvel kui talvel;
- 2) harrastuspüügiks sobivate ning produktiivsete veekogude rohkus;
- 3) harrastuskalastajatele huvipakkuvate kalaliikide esindatus kalastikus; harrastusliku kalapüügi laialdane levik ja kättesaadavus, nn „igäühe õigus“;
- 4) harrastuskalastust kui säästlikku kalavarude majandamist soosivad õigusaktid;
- 5) kala püüdmise ja söömise traditsiooni olemasolu; lihtne kalapüügiõiguse saamise ja tasu maksmise kord;
- 6) madal püügiõiguse tasu ja soodustused õpilastele, pensionäridele ja puuetega inimestele;
- 7) innovaatiliste lahenduste juurutamine harrastuspüügil (mobiilimakse);

- 8) harrastuspüügil kasutada lubatud vahendite ja püügiviiside mitmekesisus;
- 9) elanikkonna kasvav huvi vaba aja veetmiseks looduses.

Nõrkused:

- 1) püügikoormusest ja looduslikest tingimustest lähtuv kalavaru seisu ebastabiilsus;
- 2) harrastuskalapüügi õigusaktide keerukus ja erisuste rohkus;
- 3) kalastajatele mõeldud infrastruktuuri vähesus (paadislipid, parklad, juurdepääsud jne);
- 4) kalastusalase info hajutatatus; kalapüügi alaste rikkumiste suur arv;
- 5) keerukas kalastuskaartide andmise kord ja püügikorraldus looduskaitsealadel;
- 6) harrastuskalastajate vähene organiseeritus ja seetõttu nõrk esindatus otsustusprotsessides;
- 7) kalaturismi vähene areng; raskendatud ligipääs veekogudele.

Võimalused:

- 1) kalavarude suurendamine läbi kalade kudealade taastamise (rändetakistuste likvideerimine ja uute kudealade loomine);
- 2) infrastruktuurirajatiste (paadislipid, prügikastid, parklad, infotulbad, ööbimiskohad, lõkkeplatsid, paadilaenutused) arendamine populaarsetes kalastuskohtades;
- 3) kalade asustamine;
- 4) kalavarude jätkusuutlikkuse tagamine optimaalse kasutamise ja röövpüügi üle kontrolli tõhustamise kaudu;
- 5) harrastuskalapüügi õigusruumi lihtsustamine; kalastusklubide kaasamine veekogudel kalavarude majandamisse ja järelvalvesse;
- 6) kalastajate teadlikkuse tõstmine keskkonnasäästliku kalapüügi alal; harrastuskalastuse populariseerimine noorte hulgas;
- 7) kalandusturismi arendamine.
- 8) ülevaate parandamine harrastuspüügi saakidest (harrastuspüügiõiguse alusel) ja püüdjatest.

Ohud:

- 1) kalavarude vähenemine rööv- ja ülepüügi või keskkonnatingimuste halvenemise tõttu;
- 2) kutseliste kalurite ja harrastuspüüdjate huvide konflikt püügiressursi kasutamisel;
- 3) harrastuspüügil püütud kala müük ja kokkuost;
- 4) harrastuskalapüügisektori arenguks vajalike meetmete finantseerimise puudulikkus;
- 5) kalatoiduliste lindude ja mereimetajate arvukuse kasv ning võõrliikide levik.

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Kevvai

Komisjoni esimees

(allkirjastatud digitaalselt)

Liis Reinma

Protokollija

(allkirjastatud digitaalselt)

Margus Ljubimov

Protokollija

